

Slægtstalen ved Apeltræf 2019 af Merete (Sus) Warming

Mormor og mig – og ”egnen her.”

Jeg vil gerne berette lidt om min mormor - Marie Antoinette (Nette) – mormor, der har givet mig glæden ved egnen her.

Mormor var beriget med 7 børn og 13 børnebørn. Dette er min version af min mormor, set med mine barne- og ungdomsøjne og som følge deraf subjektiv og ganske min personlige oplevelse og opfattelse.

Mormor blev født i Bakkebølle den 16. marts 1889 som fjerde barn af Peter Apel født 13. maj 1852 og Maria Lucie født 7. juli 1965. Søskendeflokken talte Anna, Emma, Heinrich, Marie Antoinette og Algunda.

Hun beskrives af sig selv og andre som en livsglad og livskraftig pige, lys af sind. Hun elskede sin barndom, trods det fuldstændig forfærdelige tab af sin unge mor, der døde i forbindelse med en fødsel, da var mormor kun 9 år gammel.

Mormor evnede med sin fortælleglæde at beskrive et liv i Bakkebølle og omegn, så man selv troede, at man havde været der på den tid.

Mormor flyttede til København som ung og blev gift med min morfar, Hans Adolf Hemmingsen. Hun blev mor til 7 børn, hvoraf den ældste, Inge, var min mor. Hun elskede og forgudede alle sine døtre og sønner. Hun formåede at holde modet oppe i hårde tider – arbejdsløshed, før-, mellem- og efterkrigstider klarede hun trods sine kår. Med gåpåmod, flid og godt humør og arbejdsomhed hængte hun på. Et lyspunkt i hverdagen var når der kom en gås eller andre gode sager sendt til Frederiksberg som supplement fra Bakkebølle.

Da jeg i en meget tidlig alder begyndte at komme hos hende alene, var hun jo ved at være oppe i årene. Hun var blevet alene, morfar var død. Jeg husker tydeligt vort samvær - for jeg elskede at være hos hende alene. Og tro mig, det var ikke fordi at det var legetøj og fornøjelser der fyldte, nej beskæftigelsen var at ”tale” og hygge. Hun stod gerne op og fortalte historier fra gamle dage, gerne krydret med remser og rim og en sang. Og der i stuen på Frederiksberg, Allégade 25C med kaffekanden og æbleskiverne skabtes min glæde for Nyråd, Bakkebølle og alle de kære som mormor havde kendt. Her blev fortalt om Anna, Emma, Heinrich, Erhard, Knud, Karen, Ebba og Lylla - ja, dem alle.

Her lærte jeg om hendes liv - hendes tidlige sorg - og tabet af den unge mor. Om drømme der brast, for hendes mor havde haft ambitioner på sine døtres og søns vegne.

Her hørte jeg om hendes mormor, der trådte til da moderen døde, og om mormoderens tragiske ulykke pga. et fald i hjemmet, der kostede hende livet. Om en helt ny stedmoder og en hel ny flok søskende hun satte stor pris på og holdt af. Om den meget strikse, men meget respekterede skolelærer Kehlet. "Den gamle gråskæggede" kaldte hun ham - i den lille skole, hvor man kun gik hver anden dag.

Om gæster og dejlige middage, og om hvor ombejlet hun havde været. Man fik indtryk af varme somre og kolde vintre. Ja det var dengang "jordbærrene var store som grapefrugter" og sneen lå tyk og fin i 2 meters højde - mindst.

Når hun fortalte, var det med meget stor kærlighed. Jeg ved hun kom i huset i Viemose, og at længslen efter Bakkebølle, faderen, de små søskende og Bedste var stor - og på en ½ frisdag gik hun de 13,5 kilometer til Bakkebølle og retur igen samme dag. Hun måtte bare hjem til dem.

Og glade var de alle når hun dukkede op, og kun det bedste var godt nok til deres Nette.

Mormor flyttede til København omkring 1916 - mødte morfar - og fik sine 7 børn én efter én. Det var ikke altid lette tider - men med en robusthed gik hun til alle sine opgaver.

Hun glemte aldrig sine rødder og én efter én blev hendes børn sendt til Bakkebølle og nød lange somre og blev en del af det liv, hun aldrig glemte, og som jeg tror hun altid savnede.

Jeg selv blev også modtaget med åbne arme, da jeg var stor nok til at komme på ferier i Bakkebølle.

Jeg elskede at komme hos Knud og Lylla, Anne-Marie og Peter. Mit største problem var, hvordan jeg mon kunne leve op til de to livsstykker, der havde haft deres faste gang på gården, mormor og min mor. For de var altid ventet med glæde og spredte liv og glade dage. Jeg tror jeg klarede testen.

Jeg oplevede endda at mormor og jeg boede et par dage hos moster Emma. Mormor skulle være hos Emma og jeg var på gården, men jeg tjekkede ud fra Kidhavegård og boede med Mormor hos Emma. Det ville jeg så gerne. Og der i petroleumlampens skær i sommeraftenen oplevede jeg de to søstre på slap line med kaffe, solbærrom og æbleskiver og aftensolen fra den lillebitte dagligstue. Det var en tidslomme - jeg elskede at høre de to snakke i skumringen.

Mormor blev ældre og ældre, og jeg havde min jævnlige gang i Bakkebølle. Når jeg kom tilbage til Lyngby, skulle jeg straks til mormor og fortælle. Hun sad på Frederiksberg Rådhusplads på bænken og ventede og sludrede med mange. Når hun

så mig, udbrød hun til de nærmeste omkring: "Nu kommer min datterdatter" – "altså min ældste datters." Nu var det mig, der fortalte om livet på landet. Om Knud, Lylla og Blegen, vores bade- og rideture til Carl-Jacob og om min grammofon med Beatles plader jeg havde med. Altid interesseret og altid kunne hun supplere med flere historier fra ungdom og barndom. Historier og drillerier, som da hun var ung bildte en karl ind at hans fridag var inddraget, fordi alle køerne skulle have fodbad.

Vi havde en fælles glæde og kunne overgå hinanden med historier.

Mormor blev beriget med flere rejser på sine gamle dage med sine børn. Hun oplevede Norge og Tyskland og Bornholm. Alt nød hun, men vendte altid tilbage til sine gode minder om ungdom og barndom.

Hun var afholdt på Frederiksberg og hjalp alle hvor hun kunne – specielt sine børn, altid var hun til rådighed med det ene og det andet. Hjælpsomheden forsvandt aldrig. Og da hun 85 år gammel blev ringet op af kommunen, som ville give hende et tilbud om hjemmehjælp, var hendes svar: "Hjemmehjælp – nej da – hvad skulle jeg dog med det. Men hvis De har noget jeg kan komme og hjælpe med, kommer jeg gerne."

Mormor blev gammel, og måske kom hun ikke helt så meget på landet de sidste år. Men hun havde stor glæde i byen af at have Ebba og Karen omkring sig. Lylla og Knud så hun, når de var i København. Og Anne-Marie og Peter så hun, når jeg havde dem på sommerferie i Lyngby, så tog vi tre store børn en overnatning hos hende i Allégade. Og der gik "snakken."

Hun nåede at blive oldemor – Hun elskede dem alle, men sagde til mig: "Dem man selv har fabrikeret – de er nu noget helt særligt."

Hendes helbred var godt, indtil det ikke var godt mere. Da var hun rigtig gammel, og jeg var efterhånden 25 år.

Hun huskede stadig på alt det gode og sjove, men reflekterede dog en del over de sorger hun havde været igennem, med tab af flere af hendes elskede drenge. Men beskyttertrangen overfor de tilbageværende var intakt.

Hun nåede ikke at være alvorligt syg ret længe. Nåede at fortælle mig, at hun havde haft et langt liv, med meget godt – trods de tab hun havde haft. Og hun følte ikke, at hun havde mere til gode.

"Når det er tid, er det tid, " sagde hun til mig. "Men sig det ikke til mine døtre – det kan de ikke tåle."- altid tænkte hun på dem. Hun blev 89 år. Hun var meget savnet, men vi husker, hvad hun fortalte os, det hænger vi fast i – og vi får stadig mange gode grin og kærlige smil derfra.....